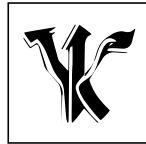

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПУБЛІЧНЕ УРЯДУВАННЯ PUBLIC MANAGEMENT

№ 2 (35) – липень 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Публічне урядування
Свідоцтво KB 21596-11496 P
Видається з листопада 2015 року
Періодичність: 1 раз на квартал + 1 на рік
Друкується за рішенням Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 7 від 05.07.2023)
Видання є таким, що реферується в міжнародних
та вітчизняних наукометричних базах:
Index Copernicus, ResearchBib,
Turkish Education Index, Polish Scholarly Bibliography,
Google Scholar, “Україніка наукова”, “Джерело”.
Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України
від 07.11.2018 № 1218 збірник “Публічне урядування”
внесено до Списку друкованих періодичних видань,
що включаються до Переліку наукових фахових видань
України, яким присвоєно категорію “Б”.
Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.
Відповідальність за зміст, достовірність фактів, цитат,
цифр несуть автори матеріалів. Редакція залишає за
собою право на незначне редагування і скорочення
(зі збереженням авторського стилю та головних
висновків). Редакція не завжди поділяє думки авторів
та не несе відповідальності за надану ними інформацію.
Матеріали подано в авторській редакції.
Передрук — тільки з дозволу редакції.
Адреса редакційної колегії:
ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія
управління персоналом”
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
Офіційний сайт видання:
www.journals.maup.com.ua/index.php/public-management

Public management
Certificate KB 21596-11496 P
Published from november 2015
Pereodisity: 4 times on a year + one
Published by the decision of Academic council of
Interregional Academy of Personnel Management
(Protocol № 7 from July 5, 2023)
Collection is included to the international
and domestic scientometrics databases Index
Copernicus International, ResearchBib, Turkish Education
Index, Polish Scholarly Bibliography, Google Scholar,
“Україніка наукова”, “Джерело”.
According to the Order of the Ministry of Education
and Science of Ukraine dated November 7, 2018, № 1218,
the collection “Public management”
is included in the List of printed periodicals, which are included
in the List of scientific professional editions of Ukraine, which
have been assigned the category “B”.
The articles were checked for plagiarism
using the software StrikePlagiarism.com developed
by the Polish company Plagiat.pl.
The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors reserves
the right for a little change and reduction
(with preservation of the author’s style and main
conclusions). Editors can not share the world views of the
authors and are not responsible for the information provided.
Materials filed in the author’s edition.
Reprinting — with the editorial’s permission strictly.
Address of the editorial board:
Interregional Academy of Personnel Management
Str. Frometivska, 2, Kyiv, Ukraine, 03039
Official site:
www.journals.maup.com.ua/index.php/public-management

Публічне урядування : збірник. № 2 (35) — липень 2023. Київ : ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”, 2023. 72 с.

Grydiushko I. V., Przemysław Pawlak Institutional support for project management in public administration.....	державного управління у сфері безпеки інформаційного простору.....	10	33
Каліна І. І., Майстренко К. М., Кристиян Холащинський Роль цифрових медіа та соціальних мереж у виборчих кампаніях.....	Ладан М. І., Майстренко К. М. Політична та військова стабільність в контексті безпеки.....	17	43
Клочко О. А., Семенець-Орлова І. А. Шляхи вдосконалення державної політики у сфері військово-технічної кооперації в умовах новітніх викликів.....	Салюк-Кравченко О. О. Механізми публічного управління у сфері прикордонної конкурентоспроможності: економіко-регіональний аспект.....	23	50
Кудрявський І. В. Аналіз наукових досліджень та правового забезпечення механізмів	Skakalska I. B., Semenets-Orlova I. A., Moroz O. V. History and innovations of youth science management.....		62

Кудрявський Іван Володимирович,

докторант, Міжрегіональна Академія управління персоналом,
03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, <https://orcid.org/0009-0009-5167-7648>

Kudriavskiy Ivan Volodymyrovych,

Doctoral student, Interregional Academy of Personnel Management,
03039, Kyiv, 2, Frometivska Str., <https://orcid.org/0009-0009-5167-7648>

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. Мета запропонованої статті – пошук шляхів і способів підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору.

Методологія. В ході роботи застосовано такі методи наукового дослідження: дедукції, системно-структурний, лінгвістичний, формально-логічний, метод аналізу та синтезу.

Наукова новизна. Російська інформаційна агресія як елемент збройної експансії не є новою проблемою в умовах широкомасштабного російського вторгнення в Україну та загальної радикалізації засобів ведення міжнародної політики. Наукова новизна статті полягає у цілеспрямованому, але комплексному поетапному вивченні наукових розробок та правових рішень за тематикою дослідження, оскільки ефективність механізмів державного регулювання починається з основ – теоретичного розуміння та правового забезпечення основних базових понять.

Висновки. За результатами дослідження автор приходять до висновків, що для підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору положення Законодавства України необхідно: уніфікувати, особливо положення нормативних і нормативно-правових актів, які приймалися в різний час; систематизувати, забезпечити чітку структурну вертикаль від нормативно-правових актів вищої юридичної сили із загальними положеннями до посадових інструкцій для безпосередніх виконавців, включаючи необхідні підзаконні нормативні акти центральних органів виконавчої влади та інших суб'єктів; конкретизувати на відповідних рівнях управління; розширити для зручності у застосуванні конкретними державними підрозділами та інституціями; привести у відповідність до сучасного стану речей (зокрема з урахуванням відбиття широкомасштабного російського вторгнення).

Автор бачить за доцільне проводити подальші наукові дослідження в напрямку аналізу класифікацій інформаційного простору, дослідження суб'єктів наповнення інформаційного простору та їх впливу на об'єкти через інформаційні дії у фізичному, віртуальному та когнітивному вимірах інформаційного простору.

Ключові слова: Інформаційний простір, інформаційна безпека, інформаційні загрози, стратегічні комунікації, кризові комунікації, інформаційна операція, психологічна операція.

ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCH AND LEGAL SUPPORT OF STATE MANAGEMENT MECHANISMS IN THE FIELD OF INFORMATION SPACE SECURITY

Abstract. *The purpose* of the proposed article is to find ways and means of increasing the efficiency of state management mechanisms in the field of information security protection.

Methodology. In the course of the work, the following methods of scientific research were applied: deduction, system-structural, linguistic, formal-logical, method of analysis and synthesis.

Scientific novelty. Russian informational aggression as an element of armed expansion is not a new problem in the context of the large-scale Russian invasion of Ukraine and the general radicalization of means of conducting international politics. The scientific novelty of the article consists in a purposeful but complex step-by-step study of scientific developments and legal decisions on the subject of the study, since the effectiveness of state regulation mechanisms begins with the basics – theoretical understanding and legal support of the main basic concepts.

Conclusions. According to the results of the research, the author comes to the conclusion that in order to increase the effectiveness of state management mechanisms in the field of information security protection, the provisions of the Legislation of Ukraine must be: unified, especially the provisions of normative and legal acts that were adopted at different times; systematize, ensure a clear structural vertical from normative legal acts of higher legal force with general provisions to job instructions for direct executors, including the necessary subordinate normative acts of central executive bodies and other subjects; specify at the appropriate levels of management; expand for ease of use by specific state units and institutions; to bring it into line with the modern state of affairs (in particular, taking into account the reflection of a large-scale Russian invasion).

The author considers it expedient to carry out further scientific research in the direction of analysis of information space classifications, research of subjects filling the information space and their influence on objects through information actions in the physical, virtual and cognitive dimensions of the information space.

Key words: Information space, informational security, information threats, strategic communications, crisis communications, information operation, psychological operation.

Вступ. В даний момент Україна, передусім Сили Оборони України, її громадянське суспільство та вище державне керівництво третій рік здійснюють відбиття широкомасштабного російського вторгнення і десятий рік – російської збройної агресії. У ході підготовки та здійснення військової агресії російське військово-політичне керівництво максимально активно застосовує засоби інформаційно-психологічних операцій. На фоні сучасних особливостей розвитку інформаційних технологій та інформаційного суспільства такі дії противника систематично спричиняють кризові явища суспільно-політичного характеру не лише в Україні, але і в усьому світі.

Актуальність тематики дослідження полягає у тому, що ефективні механізми державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору життєво необхідні, зокрема і для успішної відсічі російської збройної агресії. Від результативності функціонування таких механізмів прямо залежать шанси України зберегти державність.

Наукова новизна статті полягає у цілеспрямованому, але комплексному поетапному

вивченні наукових розробок та правових рішень за тематикою дослідження, оскільки ефективність механізмів державного регулювання починається з основ – теоретичного розуміння та правового забезпечення основних базових понять.

Мета запропонованої статті – пошук шляхів і способів підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору.

Завдання статті:

- аналіз наукових публікацій та нормативних актів, що надають визначення та характеристики поняттям «інформаційний простір», «інформаційна безпека» й «інформаційна загроза»;

- розробка пропозицій щодо підвищення ефективності механізмів державного регулювання у сфері захисту безпеки інформаційного простору через удосконалення нормативно-правової бази.

Методологія. В ході роботи застосовано такі методи наукового дослідження: дедукції, системно-структурний, лінгвістичний, формально-логічний, метод аналізу та синтезу.

Логіка представлення досліджуваного матеріалу полягає у викладенні окремих наукових концепцій, ґрунтовно проаналізованої системи Законодавства України, висновків та пропозицій автора, що сформувалися в результаті дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Важливий інформаційний матеріал для аналізу поняття «Інформаційний простір», його структури та наповнення міститься в публікаціях К. Дубняка (Дубняк, 2015). А. Осмолівська звернула увагу на необхідність визначення поняття «Інформаційного простору України» (Осмолівська, 2021). Також матеріал для аналізу та об'єктивного дослідження поняття інформаційного простору надають у своїх публікаціях С. Матвієнків, Ю. Шмаленко, В. Кольцов (Матвієнків, 2022), О. Солдатенко (Солдатенко, 2018). Поняття та особливості національного інформаційного простору, зокрема національного інформаційного простору України досліджували М. Іванова (Іванова, 2016) та О. Селезньова (Селезньова, 2022). Особливості розвитку правового регулювання питань інформаційної безпеки ґрунтовно дослідила у своїй монографії А. Нашинець-Наумова (Нашинець-Наумова, 2016). Сутність поняття «інформаційна безпека» та його співвідношення з поняттям «безпека інформації» досліджували В. Фурашев (Фурашев, 2012), О. Архипов та Є. Архипова (Архипов, 2014). Сучасні аспекти забезпечення інформаційної безпеки та захисту від інформаційних загроз вивчали В. Остроухов, М. Присяжнюк, О. Фармагей М. Чеховська (Остроухов, 2021). Поняття інформаційної безпеки, особливості її забезпечення та захисту в умовах воєнного стану (в умовах війни) розглянули – Д. Смотрич, Л. Браїлко (Смотрич, 2023, 121), В. Артемов, В. Хорошко, Ю. Хохлачова, В. Погорелов (Артемов, 2022, 21), Ігор та Ірина Шинкаренки (Шинкаренко, 2022, 139), І. Котерлін (Котерлін, 2022, 150) та інші.

Також необхідний матеріал для вивчення сучасних поглядів на поняття інформаційного простору, інформаційної безпеки та інформаційних загроз, аналізу умов формування та практичної реалізації державних механізмів регулювання питань та правовідносин, пов'язаних з цими поняттями, містять нормативні і нормативно-правові акти. Серед них: Конституція України (Конституція України, 2020), Закони України: «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про медіа», Укази Президента України «Про Стратегію інформаційної безпеки», «Про стратегію національної безпеки України», Доктрина зі стратегічних комунікацій

Збройних Сил України, Доктрина зі стратегічних комунікацій Національної гвардії України та інші.

Інформацію, що сприяє розумінню питань інформаційного простору, інформаційної безпеки та інформаційних загроз представниками країн-партнерів України, країн-членів Північноатлантичного альянсу та самого Північноатлантичного альянсу містять стандарти НАТО, зокрема АJP-10 – Об'єднана доктрина НАТО зі стратегічних комунікацій (АJP-10, 2023), АJP-10.1 – Об'єднана доктрина НАТО з інформаційних операцій (АJP-10.1, 2023) та АJP-3.10.1 – Об'єднана доктрина НАТО з психологічних операцій (АJP-3.10.1, 2007).

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів.

Наукові дослідження за тематикою статті. Варто відзначити, що українські науковці та дослідники традиційно приділяють належну увагу поняттю «Інформаційний простір». К. Дубняк характеризує Інформаційний простір як середовище, у якому змінюється зміст процесів взаємодії в ході спільної діяльності, конкуренція (через зміну змісту й характеру конкурентної боротьби між суб'єктами, що діють в інформаційному просторі) (Дубняк, 2015, 21) та зазначає, що сьогодні не можна говорити про ключову роль держави у формуванні інформаційного простору в Україні (Дубняк, 2015, 24).

Також існує підхід, згідно з яким інформаційний простір є основою соціально-економічного, політичного розвитку, забезпечення безпеки та інтеграції України і при цьому являється сукупністю інформаційних потоків національного та іноземного походження, які доступні на території держави і які формують медіа (Матвієнків, 2022, 224).

А. Осмолівська визначає інформаційний простір України як поле, у якому інформація створюється різними категоріями продуцентів (внутрішніми та іноземними), передається через канали комунікацій реципієнтам та інтерпретується ними (цілеспрямовано або підсвідомо). Дослідниця зазначає, що інформаційний простір України не обмежується державними кордонами України і, на жаль майже не контролюється державою, що робить його полем боротьби за сфери впливу (Осмолівська, 2021, 279).

В. Даніч та С. Шевченко визначають інформаційний простір держави як сукупність банків і баз даних, розташованих на території держави або за її межами (дипломатичні установи, тощо); технологій їх супроводу, використання; інформаційно-телекомунікаційних систем,

що функціонують на основі загальних принципів та у правовому полі держави, з дотриманням її законів й інших інституційних засад та забезпечують інформаційну взаємодію організацій і громадян цієї держави, а також задоволення їх інформаційних потреб (Даніч, 2022, 137). Поряд з тим, дослідники вважають нормальним явищем наявність декількох визначень одного і то ж об'єкту й дотримуються думки, що кордони держави не є перешкодою для інформації, на відміну від кордонів, вибудованих світоглядними відмінностями або конфліктами.

Загалом, можна зробити висновок, що українськими дослідниками та науковцями приділяється значна увага поняттю інформаційного простору. У той же час, немає єдності у визначенні даного поняття. Значною мірою це пов'язано з багатогранністю даного поняття і його розглядом з позиції різних аспектів та сфер застосування. Попри певну хаотичність і недостатню системність досліджень можна зробити позитивні висновки за фактом зацікавленості дослідників безумовно актуальним напрямком сучасної науки і практики.

Значна частина дослідників зазначають, що в Україні інформаційний простір не формується переважно державою і контролюється нею досить обмежено. З одного боку, такий стан речей можна вважати позитивним свідченням демократичності, з іншого – свідченням недостатньої стійкості в умовах відбиття широкомасштабного російського вторгнення. Для розуміння функціонування державних механізмів регулювання процесів в інформаційному просторі, забезпечення інформаційної безпеки та захисту від інформаційних загроз доцільно дослідити, чи закріплені і як трактуються згадані поняття у Законодавстві України.

Система правового регулювання за тематикою статті. Стаття 17 Конституції України містить узагальнене формулювання про те, що захист інформаційної безпеки України є однією з найважливіших функцій держави та справою всього Українського народу (Конституція України, 2020). Також у документі є низка узагальнених положень про захист громадянських прав щодо доступу до інформації, її збору, обробки, розповсюдження і судового захисту від дій, пов'язаних з недобросовісним застосуванням інформації чи поширенням недостовірної інформації. Визначення понять інформаційного простору, інформаційної безпеки та інформаційних загроз у Конституції України відсутні.

Не містить визначень згаданих понять, зокрема жодної згадки поняття інформаційної

загрози і Закон України «Про інформацію». Стаття 3 Закону України «Про інформацію» визначає основними напрямками державної інформаційної політики забезпечення інформаційної безпеки України та сприяння входженню України до світового інформаційного простору, не заглиблюючись у зміст цих понять [Про інформацію, 2023].

В Законі України «Про медіа» поняття інформаційного простору та інформаційної безпеки також не конкретизуються. Загалом закон досить системно підходить до питання створення та забезпечення необхідними повноваженнями і ресурсами для виконання своїх функцій Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення і має перспективи значно удосконалити й посилити механізми державного регулювання процесів в інформаційному просторі та захисту інформаційної безпеки України від інформаційних загроз. Значною мірою це пов'язано з широким врахуванням положень іноземних та міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання відносин у сфері телебачення і радіомовлення при створенні Закону. Поряд з тим, його уніфікація з Законодавством України загалом досі залишає бажати кращого. Пункт 15 статті 5 Закону визначає забезпечення ефективного нагляду за дотриманням на території України вимог і обмежень у сфері медіа з метою захисту національного медіа-простору України та побудови інформаційного середовища, здатного протистояти актуальним загрозам інформаційній безпеці одним з основних завдань державної політики України у сфері медіа (Про медіа, 2024). Пункт 62 статті 90 Закону визначає одним з повноважень Національної ради включення українських телеканалів у пакети провайдерів аудіовізуальних сервісів інших країн з метою інтеграції України до світового інформаційного простору. Формулювання «повноваження» та відсутність механізмів контролю за виконанням даного повноваження за фактом залишають його реалізацію на совісті посадових осіб Національної ради. Якоїсь конкретної відповідальності за невиконання згаданого заходу Закон не передбачає. Поряд з цим, положення цікаве, оскільки за ним та іншими положеннями інших українських нормативних і нормативно-правових актів можна зробити висновок про загальну тенденцію побажання українських законодавців щодо інтеграції українського інформаційного простору у світовий.

Пункт 20 чинного досі рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня

2020 року «Про стратегію національної безпеки України» окреслює проблематику, спровоковану деструктивною пропагандою як ззовні, так і всередині України, із використанням суспільних протиріч, розпалювання ворожнечі, провокування конфліктів та підризу суспільної єдності (Про Стратегію Національної безпеки України 2020). Також положення пункту 20 Стратегії Національної безпеки України прямо визнає відсутність цілісної інформаційної політики держави та слабкість системи стратегічних комунікацій – фактори, які ускладнюють нейтралізацію цієї загрози. Варто врахувати, що документ, хоча і залишається чинним досі, був прийнятий задовго до широкомасштабного збройного російського вторгнення, хоча українська держава вже і здійснювала відбиття збройної російської агресії. З того часу було вжито ряд заходів, що мали на меті посилити систему стратегічних комунікацій, а також популяризувати та розвинути критичне мислення при аналізі та обробці інформації на побутовому рівні у різних аудиторій, що зокрема могло б підвищити можливість опору українських споживачів інформації ворожій пропаганді та заходам деструктивного інформаційного і психологічного впливу. Поряд з тим, положення цікаве, як елемент фіксації факту наявності певних проблем у механізмах державного регулювання в умовах криз, викликаних деструктивними діями в інформаційному просторі та намаганням посилити позиції за напрямком згаданої проблематики на державному рівні.

Пункт 66 Стратегії національної безпеки визначає низку документів, які повинні бути розроблені у майбутньому. Серед них зокрема Стратегія інформаційної безпеки. 28 грудня 2021 року указом Президента України затверджено рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки». Як свідчить абзац третій загальних положень документу, метою Стратегії інформаційної безпеки є, зокрема, посилення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, та її інформаційного простору. При цьому, власне, визначення поняття «інформаційний простір» Стратегія інформаційної безпеки традиційно не дає.

Однак, Стратегія інформаційної безпеки дає визначення поняттям інформаційної безпеки та інформаційних загроз. Отже, відповідно до загальних положень документа: Інформаційна безпека України – це складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної ціліс-

ності, демократичного конституційного ладу, інших життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації, доступ до достовірної та об'єктивної інформації, існує ефективна система захисту і протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів, у тому числі скоординоване поширення недостовірної інформації, деструктивної пропаганди, інших інформаційних операцій, несанкціоноване розповсюдження, використання й порушення цілісності інформації з обмеженим доступом (Про Стратегію інформаційної безпеки, 2021).

Термін «інформаційна загроза» визначається Стратегією інформаційної безпеки як потенційно або реально негативні явища, тенденції і чинники інформаційного впливу на людину, суспільство і державу, що застосовуються в інформаційній сфері з метою унеможливлення чи ускладнення реалізації національних інтересів та збереження національних цінностей України і можуть прямо чи опосередковано завдати шкоди інтересам держави, її національній безпеці та обороні.

Попри те, що наведені визначення достатньо громіздкі, сама їхня наявність у документі, як і намагання авторів сформулювати положення Стратегії інформаційної безпеки так, щоби вони відповідали сучасному стану справ, можна розцінювати позитивно.

Відкритим залишається питання із визначенням в українському законодавстві поняття «інформаційний простір». Тим більше, що у згаданих вище нормативно-правових та нормативних актах воно часто згадується у контексті формування державної політики щодо сприяння інтеграції українського інформаційного простору в міжнародний, забезпечення захисту інформаційного простору та інформаційної безпеки інформаційного простору від інформаційних загроз.

Поставивши за мету виявити в українських нормативних актах визначення поняття інформаційного простору, ми його знаходимо у Доктрині зі стратегічних комунікацій Збройних Сил України та Доктрині зі стратегічних комунікацій Національної гвардії України. До того ж, ці визначення абсолютно ідентичні і сформульовані наступним чином:

Інформаційний простір – інформаційне середовище, в якому відбуваються інформаційні процеси та інформаційні відносини щодо

створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації, інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів [21; 22].

Визначення поняття «інформаційна безпека» доктрини зі стратегічних комунікацій Збройних Сил та Національної гвардії України не дають, але містять положення, теж, абсолютно ідентичні, наступного змісту: «Інформаційна безпека має свій позитивний потенціал тільки тоді, коли є розуміння сучасних інформаційно-технологічних процесів та ефективна координація між суб'єктами інформаційного середовища» (Доктрина зі стратегічних комунікацій Збройних Сил України, 2020, Доктрина зі стратегічних комунікацій Національної гвардії України, 2021). Згадане положення на перший погляд видається сентенцією загального філософського характеру, і його формулювання не дає можливості зрозуміти, яким чином воно врегулює правовідносини у сфері захисту інформаційної безпеки від інформаційних загроз та допоможе визначити порядок і характер дій державним службовцям, зокрема і військовослужбовцям, що керуватимуться цими документами в ході участі у роботі механізмів державного врегулювання питань, пов'язаних із функціонуванням інформаційного простору. Що ж до абсолютної одностайності у формулюваннях, враховуючи дати прийняття документів можна зробити висновок, що розробники Доктрини зі стратегічних комунікацій Національної гвардії України дуже ретельно враховували в ході роботи над проектом документу положення Доктрини зі стратегічних комунікацій Збройних Сил України. Зрештою, в контексті уніфікації нормативних актів це, вірогідно, має швидше позитивний ефект.

Розділи «Основні терміни та визначення» обох згаданих доктрин містять визначення поняття «інформаційна загроза», сформульоване наступним чином:

Інформаційна загроза – наміри, дії або явища, які шляхом інформаційного впливу на соціальні об'єкти, інформаційну інфраструктуру та інформаційні ресурси можуть ускладнити (унеможливити) реалізацію національних інтересів держави (функцій її органів) (Доктрина зі стратегічних комунікацій Збройних Сил України, 2020, Доктрина зі стратегічних комунікацій Національної гвардії України, 2021).

Доктрини зі стратегічних комунікацій Збройних сил та Національної гвардії України не можна назвати ідеальними, але документи однозначно сформульовано прогресивно, особ-

ливо у порівнянні з іншими положеннями українських нормативних та нормативно-правових актів. Відчувається врахування розробниками досвіду країн-партнерів. Формулювання, зокрема визначення понять інформаційного простору та інформаційних загроз достатньо ємкі, лаконічні та відповідають сучасному стану речей. Поряд з тим згадані доктрини не містять визначення поняття «інформаційна безпека», що, на нашу думку є недоліком, та за своєю стилістикою і філософією дещо відрізняються від положень українського законодавства хоча, переважно, і в кращу сторону.

Висновки та пропозиції. Поняття «інформаційний простір», «інформаційна безпека», та «інформаційна загроза» є базовими у сферах наукового вивчення, законодавчого забезпечення і практичного застосування механізмів державного управління захистом безпеки інформаційного простору.

Українські науковці приділяють питанню достатньо уваги, але при цьому залишається гостра необхідність у спрямованих системних дослідженнях з можливістю оперативної практичної реалізації отриманих результатів.

Українські законодавчі та підзаконні акти в питаннях механізмів державного регулювання з питань захисту безпеки інформаційного простору від загроз не дають кінцевим користувачам та виконавцям (зокрема державним службовцям та військовослужбовцям, працівникам профільних інституцій) єдиних системних алгоритмів та правил дій. Частково це пов'язано з тим, що кожен випадок та кожна конкретна інформаційна загроза вимагає ретельного (хоча іноді і дуже обмеженого в часі) планування та індивідуального підходу. Частково причиною такої безсистемності є особливості процесу прийняття в Україні законів та підзаконних нормативних актів. Однозначно, ретроспективний аналіз дозволяє зробити висновок, що сьогодні нормативне врегулювання питань, пов'язаних із захистом інформаційної безпеки інформаційного простору від інформаційних загроз значно досконаліше, аніж п'ять-сім років тому. Даються взнаки часто досить позитивні запозичення з іноземного досвіду при прийнятті сучасних українських нормативних та нормативно-правових актів. Поряд з тим, їхня уніфікація з уже діючим законодавством залишає бажати кращого.

Таким чином, для забезпечення налагодження ефективних механізмів державного регулювання питань, пов'язаних з реагуванням на кризи, викликані деструктивними діями в інформацій-

ному просторі, захистом безпеки інформаційного простору від інформаційних загроз положення Законодавства України необхідно:

- 1) уніфікувати;
- 2) систематизувати;
- 3) конкретизувати на відповідних рівнях управління;
- 4) розширити для зручності у застосуванні конкретними державними підрозділами та інституціями;

5) привести у відповідність до сучасного стану речей (зокрема з урахуванням відбиття широкомасштабного російського вторгнення).

Напрямок подальших досліджень автор публікації бачить в аналізі класифікацій інформаційного простору, дослідженні суб'єктів наповнення інформаційного простору та їх впливу на об'єкти через інформаційні дії у фізичному, віртуальному та когнітивному вимірах інформаційного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Архипов О., Архипова Є. Особливості розуміння понять «інформаційна безпека» та «безпека інформації». *Інформаційні технології і безпека: основи забезпечення інформаційної безпеки* : матеріали XIV міжнародної наукової конференції. Київ : ІПІ НАН України, 2014. С. 18. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/st-14_AA_Osoblivosti-rozuminnya-IB_BI.pdf (дата звернення 03.03.2024).
2. Даніч В., Шевченко С. Інформаційний простір. *Review of transport economics and management*, 2022, Iss. 8 (24). DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2022/277626>.
3. Доктрина зі стратегічних комунікацій Збройних Сил України: наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 12.10.2020 року № ВКП 10-00 (49).01. Сили територіальної оборони ЗСУ. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/ВКП-10-0049.01-Доктрина-зі-стратегічних-комунікацій.pdf> (дата звернення 03.03.2024).
4. Доктрина стратегічних комунікацій Національної гвардії України ВКП НГУ. Наказ командувача Національної гвардії України від 22.11.2021 № 541. *Національна гвардія України*. URL: <https://ngu.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/vkp-11-0101.01-doktryna-strategichnyh-komunikaczij-ngu.pdf.pdf> (дата звернення 03.03.2024).
5. Дубняк К. Інформаційний простір: структура та функціональні параметри. *Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 4 (24). С. 21. URL: https://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Інформац.%20простір.pdf (дата звернення 03.03.2024).
6. Іванова М. В., Положення міжнародно-правових актів в сфері авторського права як умова формування національного інформаційного простору. *Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору* : матеріали Міжнарод. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2016 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. центрів – членів МААН. Київ, 2016. С. 432.
7. Конституція України : Закон України від 1 січня 2020 р. № 27-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 03.03.2024).
8. Котерлін І. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2022. С. 150. DOI: <https://doi.org/10.32782/392257>.
9. Матвієнків, С., Шмаленко, Ю., Кольцов, В. Національний інформаційний простір України: проблеми та перспективи розвитку /Національний університет «Одеська юридична академія». Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 37. С. 223–227. УДК 316.776:32 (477) DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v037.2022.37>
10. Нашинець-Наумова А. Інформаційна безпека: питання правового регулювання. Херсон, 2016. 168 с.
11. Осмоловська А. Інформаційний простір України: національний та зовнішньополітичний виміри. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2019–2020 років* / Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2021. С. 278. URL: <https://jprvs.donnu.edu.ua/article/view/10382> (дата звернення 03.03.2024).
12. Про державну таємницю : Закон України від 08.12.2023 р. № 3509. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12/print> (дата звернення 03.03.2024).
13. Про інформацію : Закон України від 21.03.2023 р. № 3005. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/print> (дата звернення 03.03.2024).
14. Про медіа : Закон України від 11.02.2024 р. № 3269-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення 03.03.2024).
15. Про Стратегію інформаційної безпеки : Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021/print> (дата звернення 03.03.2024).
16. Про Стратегію національної безпеки України : Указ президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/220. *Верховна Рада України*.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення 03.03.2024).

17. Селезнєва О. Термін «медіа-простір»: теоретичний підхід. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. С. 359. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.57>.
18. Смотрич Д. В., Браїлко Л. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. Випуск 77: частина 2. 03.07.2023. С.121. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.20>.
19. Солдатенко О. Інформаційний простір у мережі Інтернет: правове регулювання та контроль. УДК 342.951. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 5. С. 134. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/27.pdf> (дата звернення 03.03.2024).
20. Фурашев В. Сутність та визначення понять «інформаційна безпека» і «безпека інформації». *Право інформатика*. 2012. № 2 (34). С. 51. URL: <https://ipri.org.ua/sites/default/files/12fvmmbi.pdf> (дата звернення 03.03.2024).
21. Шинкаренко Ігор, Шинкаренко Ірина. Інформаційна безпека України в умовах воєнного стану. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 9 груд. 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 139
22. Інформаційна безпека : підручник / Остроухов В. В., Присяжнюк М. М., Фармагей О. І., Чеховська М. М. та ін.; під ред. Остроухова В. В. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
23. Інформаційно-воєнна безпека як елемент національної безпеки України. Артемов Володимир Юрійович, Хорошко Володимир Олексійович, Хохлачова Юлія Євгенівна, Погорелов Володимир Володимирович. *Захист інформації*. 2022. Т. 24, № 1. С. 21
24. NATO standard AJP-10. Allied Joint Doctrine for strategic communications. March 2023. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6525459d244f8e00138e7343/AJP_10_Strat_Comm_Change_1_web.pdf (дата звернення 03.03.2024).
25. NATO standard AJP-10.1. Allied Joint Doctrine for information operations. January 2023. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/650c03bf52e73c000d9425bb/AJP_10_1_Info_Ops_UK_web.pdf (дата звернення 03.03.2024).
26. NATO standard AJP-3.10.1(A) Allied Joint Doctrine for psychological operations. October 2007. URL: <https://info.publicintelligence.net/NATO-PSYOPS.pdf> (дата звернення 03.03.2024).

REFERENCES:

1. Arkhypov, O., Arkhypova, Ye. (2014). Osoblyvosti rozuminnia poniat "informatsiina bezpeka" ta "bezpeka informatsii" [Peculiarities of understanding the concepts of "information security" and "security of information"]. *Informatsiini tekhnologii i bezpeka: osnovy zabezpechennia informatsiinoi bezpeky – Information technologies and security: basics of ensuring information security: Proceedings of the 14th international scientific conference*. (P. 18). Kyiv: IPRI NAN Ukrainy. Retrieved from https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/st-14_AA_Osoblivosti-rozuminnya-IB_BI.pdf [in Ukrainian].
2. Danich, V., Shevchenko, S. (2022). Informatsiinyi prostir [Information space]. *Review of transport economics and management*, 8 (24). DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2022/277626> [in Ukrainian].
3. Nakaz Holovnokomanduvacha Zbroinykh Syl Ukrainy "Doktryna zi stratehichnykh komunikatsii Zbroinykh Syl Ukrainy": vid 12.10.2020 roku № VKP 10-00 (49).01 [Order of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine "Doctrine of strategic communications of the Armed Forces of Ukraine" dated October 12, 2020 No. VKP 10-00 (49).01]. (2020). *sprotyvg7.com.ua*. Retrieved from <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/BKП-10-0049.01> [in Ukrainian].
4. Doktryna stratehichnykh komunikatsii Natsionalnoi hvardii Ukrainy VKP NHU: Nakaz komanduvacha Natsionalnoi hvardii Ukrainy vid 22.11.2021 № 541 [Doctrine of strategic communications of the National Guard of Ukraine VKP NSU: Order of the Commander of the National Guard of Ukraine dated November 22, 2021 No. 541]. *ngu.gov.ua*. Retrieved from <https://ngu.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/vkp-11-0101.01-doktryna-strategichnyh-komunikaczij-ngu.pdf> [in Ukrainian].
5. Dubniak, K. (2015). Informatsiinyi prostir: struktura ta funktsionalni parametry [Information space: structure and functional parameters]. *Seriia: Sotsialni komunikatsii – Series: Social communications*, 4 (24), 21. Retrieved from https://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Інформац.%20простір.pdf [in Ukrainian].
6. Ivanova, M. V. (2016). Polozhennia miznarodno-pravovykh aktiv v sferi avtorskoho prava yak umova formuvannia natsionalnoho informatsiinoho prostoru [Provisions of international legal acts in the field of copyright as a condition for the formation of a national information space]. *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia: formuvannia natsionalnoho informatsiinoho prostoru – Library. Science. Communication: formation of the national information space*: Proceedings of the International of science conference. October 4–6, 2016. Kyiv: NAN Ukrainy, The Vernadsky National Library of Ukraine, Ukrainian Library Association [in Ukrainian].

7. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 1 sichnia 2020 r. № 27-IX [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated January 1, 2020 No. 27-IX]. (2020). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. Koterlin, I. (2022). Informatsiina bezpeka v umovakh voiennoho stanu u aspekti zabezpechennia informatsiinykh prav ta svobod [Information security in the conditions of martial law in the aspect of ensuring informational rights and freedoms]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii – Actual problems of domestic jurisprudence*, 1. DOI <https://doi.org/10.32782/392257> [in Ukrainian].
9. Matviienkiv, S., Shmalenko, Yu., Koltsov, V. (2022). Natsionalnyi informatsiinyi prostir Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku [National information space of Ukraine: problems and development prospects]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologhii – Actual problems of philosophy and sociology*, 37, 223–227. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/apfs.v037.2022.37> [in Ukrainian].
10. Nashynets-Naumova, A. (2016). *Informatsiina bezpeka: pytannia pravovoho rehuliuвання [Information security: the issue of legal regulation]*. Kherson [in Ukrainian].
11. Osmolovska, A. (2021). Informatsiinyi prostir Ukrainy: natsionalnyi ta zovnishnopolitychnyi vymiry [Information space of Ukraine: national and foreign policy dimensions]. *Materialy naukovoï konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu, naukovykh pratsivnykiv i здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2019–2020 років – Materials of the scientific conference of professors and teaching staff, researchers and degree holders based on the results of research work for the period 2019–2020*. Vinnytsia: Donetskyyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. Retrieved from <https://jpvs.donnu.edu.ua/article/view/10382> [in Ukrainian].
12. Pro derzhavnu taiemnytsiu: Zakon Ukrainy vid 08.12.2023 r. № 3509 [On state secrets: Law of Ukraine dated December 8, 2023 No. 3509]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12/print> [in Ukrainian].
13. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 21.03.2023 r. № 3005 [On information: Law of Ukraine dated March 21, 2023 No. 3005]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/print> [in Ukrainian].
14. Pro media: Zakon Ukrainy vid 11.02.2024 r. № 3269-IX [On the media: Law of Ukraine dated February 11, 2024 No. 3269-IX]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> [in Ukrainian].
15. Pro Stratehiiu informatsiinoï bezpeky: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28 hrudnia 2021 roku № 685/2021 [About the Information Security Strategy: Decree of the President of Ukraine dated December 28, 2021 No. 685/2021]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021/print> [in Ukrainian].
16. Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy: Ukaz prezydenta Ukrainy vid 14 veresnia 2020 r. № 392/220 [On the National Security Strategy of Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated September 14, 2020 No. 392/220]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> [in Ukrainian].
17. Seleznova, O. (2022). Termin “media-prostir”: teoretychnyi pidkhid [The term “media space”: a theoretical approach]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*, 70. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.57> [in Ukrainian].
18. Smotrych, D. V., Brailko, L. (2023). Informatsiina bezpeka v umovakh voiennoho stanu [Information security under martial law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii Pravo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. The Law series*, 77, 2, 121. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.20> [in Ukrainian].
19. Soldatenko, O. (2018). Informatsiinyi prostir u merezhi Internet: pravove rehuliuвання ta kontrol [Information space on the Internet: legal regulation and control]. *Pidpryiemstvo, hospodarstvo i parvo – Enterprise, economy and law*, 5, 134. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/27.pdf> [in Ukrainian].
20. Furashev, V. (2012). Sutnist ta vyznachennia poniat “informatsiina bezpeka” i “bezpeka informatsii” [The essence and definition of the concepts “information security” and “information security”]. *Pravo informatyka – Informatics law*, 2 (34), 51. Retrieved from <https://ippi.org.ua/sites/default/files/12fvmbbi.pdf> [in Ukrainian].
21. Shynkarenko, I., Shynkarenko, I. (2022). Informatsiina bezpeka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Information security of Ukraine under martial law]. Suchasni problemy pravovoho, ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku derzhavy: *Modern problems of legal, economic and social development of the state: proceedings of XI International science and practice conference*. December 9, 2022. (P. 139). Vinnytsia [in Ukrainian].
22. Ostroukhov, V. V., Prysiashniuk, M. M., Farmahei, O. I., Chekhovska, M. M., et al. (2021). *Informatsiina bezpeka [Information security]*. V. V. Ostroukhov (Eds.). Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K [in Ukrainian].
23. Artemov, V. Y., Khoroshko, V. O., Khokhlachova, Yu. Ye., Pohorelov, V. V. (2022). Informatsiino-voienna bezpeka yak element natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Information and military security as an element of national security of Ukraine]. *Zakhyst informatsii – Protection of information*, 24, 1, 21 [in Ukrainian].
24. NATO standard AJP-10. Allied Joint Doctrine for strategic communications. (2023). *assets.publishing.service.gov.uk*. Retrieved from

- https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6525459d244f8e00138e7343/AJP_10_Strat_Comm_Change_1_web.pdf [in English].
25. NATO standard AJP-10.1. Allied Joint Doctrine for information operations. (2023). *assets.publishing.service.gov.uk*. Retrieved from https://assets.publishing.service.gov.uk/media/650c03bf52e73c000d9425bb/AJP_10_1_Info_Ops_UK_web.pdf [in English].
26. NATO standard AJP-3.10.1(A) Allied Joint Doctrine for psychological operations. (2007). *info.publicintelligence.net*. Retrieved from <https://info.publicintelligence.net/NATO-PSYOPS.pdf> [in English].